

PEARY

EINAR SVERRE PEDERSEN

LERKENDALSVEIEN 24

TELEFON 36 9 85

7000 TRONDHEIM, 25. august 1972.

Sjefsredaktör Reidar Lunde
Aftenposten, Oslo.

Kjäre Reidar,

Hjertlig takk for ditt hyggelige og interessante brev.

Jeg leste med stor interesse din artikkel om Roald Amundsen i A-magasinet og din sluttreplikk om å skrive Roald Amundsens historie fengsket mig meget. Hvorfor skriver ikke du selv hans biografi? Jeg må innrømme at jeg i etpar år har gjort forstudier til "Roald Amundsens Saga" fordi et forlag ba mig om å skrive en bok om Nansen. Imidlertid interesserer Roald Amundsen mig mere en Nansen fordi han var så sterkt knyttet til polarflyving og polarnavigasjon, et felt som jeg føler mig mere hjemme på enn oceanografi og humanisme. Men det er etpar saker som er vanskelig å komme forbi i en biografi over Roald Amundsen, det første er hans sjofle behandling av Hjalmar Johansen og det andre er Nansens reaksjon da han følte han var blitt ført bak lyset med hensyn til bruken av Fram. Dette førte jo til et veldig kaldt forhold mellom dem senere.

Men til saken, hvorvidt admiral Robert Peary kom først til Nordpolen eller ikke, så er det faktisk meget lettere å føre bevis for at han aldri var på Nordpolen enn det er å bevise at Byrd aldri var der.

Admiral Robert Peary lærte seg aldri å navigere, det kunne Byrd.

- Dersom du går igjennom Pearys bedrifter i polarområdet vil du finne at han var en uvanlig slurvet og unøyaktig navigatör. Pearykanalen som han "oppdaget" på norsiden av Grönland viste seg ikke å eksistere og hans slurvete stedsbestemmelser førte til tragedien med Myllius Eriksen og kompani.

Pearys "claim" at han slo Nansen og Cagnis rekorder i 1906 og nådde 87 06 N den 21. april 1906 var sikkert ikke riktig, fordi han nådde Cape Neumeyer på Grönland omtrent samtidig med Clark som han var 30 miles nord for da han snudde ved the Big Lead.

Peary hadde nemlig oppfunnet sitt spesielle navigasjonssystem: han tok aldri med seg noen navigasjonsskyndige på "the final dash". Hverken negeren Henson eller eskimoene som var med kunne bevise eller benekte at de hadde nådd 87 06 N. Han elimenerte alle pålitlige vidner som var navigasjonsskyndige og kunne dermed selv bestemme hvor han hadde vært uten noen kontroll av navigasjonsskyndige vidner.

Det var denne teknikk som ble benyttet da han "nådde" Nordpolen den 6. april 1909. Kaptein Bob Bartlett som var en fremragende polarnavigatør og en fremragende hundekjører ledet og navigerte ekspedisjonen frem til 87° 47' N. Her ventet han til Peary, Henson og eskimoene kom og her fikk han beskjed om at han ikke fikk følge med lenger nord fordi han var kanadier og til Nordpolen skulle bare amerikanere. Fra Bartletts siste posisjon 87° 47' N og til Peary mente han observerte 89° 25' N tok Peary ingen solobservasjoner han visste bare at det var 153 miles til Nordpolen og at det skulle ta ham 5 dager. Opp til 87° 47' N hadde de kjørt ca. 14,4 miles pr døgn men etter at navigatøren ble beordret hjem øket plutselig farten til 26 miles pr døgn. Etter å ha brukt 6 dager frem til Nordpolen og en dag ved selve polen fra den dagen Bartlett ble sendt hjem returnerte så Peary mot Cape Columbia.

Bartlett nådde Cape Columbia den 18. april og bare fem dager senere de 23. april nådde Peary og Henson Cape Columbia. De hadde da kjørt ca. 300 miles lengre enn Bartlett .

Både i 1906 og i 1909 øket Peary farten voldsomt straks han hadde kvittet sig med navigasjonsskyndige vidner. Underveis til Nordpolen og på hjemturen tok Peary ingen lengdeobservasjoner men likevel gjør han krav på å følge 70° W meridianen nøyaktig begge veier. •

• For meg som hadde fornøynelsen av å navigere Monzino-ekspedisjonen ved hjelp av fly fra Cape Columbia til Nordpolen og tilbake til T - 3 og vet hvor vanskelig det er å få eskimoer til å følge en rett kurs synes påstanden om at Peary fulgte 70° W meridianen eksakt begge veier uten å gjøre lengdeobservasjoner, å være helt absurd. Jeg måtte praktisk talt hver dag kontrollere Monzino- ekspedisjonens lengde og rette ekspedisjonen inn mot målet. Kraftig tversgående isdrift og eskimoenes tendens til å svinge mot solen mens de kjørte skapte hele tiden problemer med å holde rett kurs og dertil kom da alle omkjøringer av høye skrugarer og åpne råker. "

Pearys observasjoner som viste at han var på Nordpolen ble antagelig først laget opp da han var tilbake ombord på sin skute "Roosevelt" sammen med Bob Bartlett og "finpusset" de astronomiske observasjonene. Bartlett hadde forøvrig laget ferdig det meste av de astronomiske forutberegningene for fremstøtet mot Nordpolen så Peary bare hadde å fylle inn den observerte solhøyden. At beregningene var gjort med to forskjellige håndskrifter ble forøvrig påtalt under den senere gjennomgang av disse av en spesiell congress komite. Det kunne på ingen måte bevises at Peary hadde gjort observasjonene på Nordpolen, man godtok bare hans ord for det. Derimot godtok man aldri Frederick Cooks ord for at han også hadde tatt sine observasjoner på Nordpolen et år tidligere. ••

EINAR SVERRE PEDERSEN

LERKENDALSVEIEN 24

TELEFON 36 9 85

7000 TRONDHEIM,

Såvidt som jeg kan bedømme det hele på bakgrunn av min erfaring som polar-
navigator så har Peary aldri vært på Nordpolen og ikke engang i Nordpolens
umiddelbare nærhet.

Jeg vil bare tilslutt referere hvad Dr. Isaac Hayes skriver om Peary som
navigasjonsekspert:

*** "Had Peary been a proper navigator, or had been particular about reaching
the Pole, his system of navigation would have been very different from the
slipshod method he made use of. As he was a naval officer, he got credit
of understanding navigation, but he was not a sailor, he was a civil engin-
eering assistant, engaged in dockyard work, and never served in the navy
at sea, still less was he a navigating officer. His navigation always had
been careless and inaccurate. Hence he was quite the wrong type of man for
a Pole seeker."

It is in comparison with Nansen and Amundsen, the two Norwegians who stand
out as the foremost explorers of Pearys day, that Peary may be pegged at his
true worth in matters of navigation. In Amundsens successful assault on the
South Pole in 1911, every member of his party was a navigator. All five men
who reached the South Pole checked their position with separate instruments
for twenty-four hours around the clock. As Amundsen noted in his book
The South Pole: " The result at which we finally arrived was of great inter-
est, as it clearly shows how unreliable and valueless a single observation
like this is in these regions." ***

Dette treffer jo spikeren midt på hodet, hadde Peary tatt med seg fire navi-
gatorer istedet for negeren Henson og eskimoene til nordpolen og tatt
observasjonene like omhyggelig som Amundsen og hans kamerater gjorde det på
sydpolen skulle jeg ikke tvilt på at han hadde vært på Nordpolen.

Hadde han bare tatt med seg Bob Bartlett skulle jeg også trodd de hadde vært
der.

Du har sikkert rett når du påstår at Amundsen var den første til å nå pol-
punktet også på Nordpolen. Det var bare synd han ikke gjorde den planlagte
Nordpolsferden med Fram istedet for å la seg bløffe av Pearys påstand.
Da hadde han vært den første til å nå begge polene tilfots. Nå blir det
enten Wally Herbert eller Monzino som for den ären.

Tilslutt vil jeg bare nevne at jeg holder på få laget en byste av Reald
Amundsen som skal settes opp i Nome eller Teller, Ny Ålesund og på Sydpolen
hvis alt går bra. Bysten er under støping her i Trondhjem og jeg vedlegger
etpar fotos til din informasjon. Ellers bor jeg nå i min Fars gamle hus i
Trondhjem så hverken jeg eller familien glir lengre bort, vi er tvertom

meget nærmere og vi håper å se deg her når du får tid. Du har jo vært her før
da Mor og Far levde. Du er alltid hjertlig velkommen. Ingrid hilser,

Hjertlig hilsen
EINAR